

Net toen de berichten over Griekenland langzaam wat positiever werden, ontstond er ineens toch weer onrust. Annerijn Vink ging op onderzoek uit en wist de oorzaken daarvan te achterhalen.

Jesse Frederik

Correspondent Economie

Explainer

17.12.2014 • Leestijd 4 - 5 minuten

Griekenland is in paniek. Premier Antonis Samaras laat het parlement vervroegd een nieuwe president kiezen. Lukt dat niet, dan komen er verkiezingen. De kans is groot dat de extreem-linkse partij Syriza dan wint. En dan kunnen de afspraken met de trojka weleens op het spel komen te staan. Ik zet de gevolgen op een rij.

Waar komt alle onrust over Griekenland opeens vandaan?

*Gastcorrespondent
Vakbonden &
Economie*

Griekenland is opnieuw in paniek, aldus The Wall Street Journal zondag. De geschiedenis herhaalt zich, schreef The Guardian diezelfde dag. Ons eigen Financieele Dagblad analyseerde vrijdag al dat er grote zorgen zijn op de Griekse financiële markten. Het blad waagde zich aan een historische vergelijking: de huidige toestand deed denken aan de speculaties over een zogenoemde ‘Grexit’ zo’n vier jaar geleden.

Dachten we net het ergste van de eurocrisis achter de rug te hebben, speelt Griekenland weer op. Althans, volgens de financiële redacties van veel kranten en tijdschriften. Zij baseren zich op de hoge rente op Griekse staatsobligaties. Die rente is feitelijk een index van vertrouwen in een regering. Hoe hoger de rente, hoe risicovoller investeerders het vinden om staatsobligaties te kopen van een land. Waarom wordt de Griekse overheid ineens zo gewantrouwd?

1. Waarom is Griekenland weer in het nieuws?

Elke vijf jaar kiest de Griekse Tweede Kamer een president. Nu is dat nog Karolos Papoulias, die een grotendeels ceremoniële rol vervult. Dat keuzemoment stond gepland voor februari 2015, maar afgelopen maandag kondigde de Griekse regering aan dat die verkiezing vervroegd zou worden. De eerste ronde is vandaag.

De kans is groot dat het op een spannend politiek spel uitloopt.

De presidentsverkiezingen in het parlement verlopen in drie rondes: in de eerste twee rondes is een twee derde meerderheid nodig, en in de derde is een drie vijfde meerderheid voldoende. De huidige coalitie van premier Antonis Samaras haalt dat niet: hij heeft nu 155 van de 300 zetels in het parlement. Hij moet dus minstens 25 stemmen regelen uit de oppositie. De kans dat dát lukt is niet zo groot – nog geen enkele oppositiepartij lijkt de door Samaras naar voren geschoven presidentskandidaat Stavros Dimas te willen steunen.

Als die drie stemrondes inderdaad op niks uitlopen, wordt het parlement ontbonden en volgen er nationale parlamentsverkiezingen. En dat is erg spannend, want een nieuw parlement betekent ook een nieuwe regering. En dat is het hele eieren eten: een nieuwe Griekse regering zou roet kunnen gooien in de plannen van de Europese Unie om Griekenland uit het slop te trekken. EU-baas Jean-Claude Juncker is daar zó huiverig voor dat hij vrijdag dreigde dat ‘de Grieken heel goed weten wat een slecht verkiezingsresultaat zou betekenen voor Griekenland en de eurozone.’

2. Hoe zou zo'n nieuwe Griekse regering eruitzien?

Hoewel de verschillende Griekse opiniepeilingen regelmatig een aantal procentpunten van elkaar verschillen, is de rode lijn duidelijk. Het eurosceptische, linkse Syriza is al maanden de grootste partij van het land met een kwart tot één derde van de stemmen. Hun voorsprong op de andere partijen is iets afgenomen sinds de verkiezingen voor het Europees Parlement in mei, maar ze blijven nog altijd de nummer twee, de partij van premier Samaras, met een aantal procentpunten voor.

De huidige regeringspartijen hebben ondertussen, zoals vrijwel altijd gebeurt bij partijen in een regeringscoalitie, flink wat stemmen verloren. De conservatieve partij van Samaras, Nieuwe Democratie, staat op zo'n 20 procent van de stemmen terwijl ze in het parlement nog 42 procent van de zetels bezit. Zijn kleinere, socialistische regeringspartner Pasok komt uit op zo'n 5 procent, ten opzichte van 9 procent tijdens de vorige verkiezingen in juni 2012.

Syriza kan, in tegenstelling tot de vorige verkiezingen, niet meer genegeerd worden bij het vormen van een coalitie.

3. De kans is dus groot dat Syriza eventuele verkiezingen zou winnen. Wat wil Syriza eigenlijk?

Syriza is een erg jonge partij. Syriza wordt vaak een extreem-linkse partij genoemd en is bekend om haar anti-bezuinigingsstandpunten.

De charismatische Syrizaleider Alexis Tsipras vindt het mooi geweest met de hervormingen op de arbeidsmarkt, het ontslaan van ambtenaren en het privatiseren. De overheid moet juist geld uitgeven om de economie weer aan de praat te krijgen, zegt hij. Bovendien eist hij dat een deel van de staatsschuld wordt kwijtgescholden. Hij krijgt daarmee vooral veel bijval van de grote groep werklozen – in september was 25 procent van de Griekse beroepsbevolking werkloos – die dankzij de crisis zonder uitkering thuiszitten.

Bovendien wordt hij gesteund door landgenoten die schoon genoeg hebben van de technocraten van de trojka. Griekenland moest naar hun bezuinigings- en hervormingspijpen dansen om leningen te verkrijgen, nu willen Grieken zelf weer de touwtjes in handen hebben.

4. Syriza in de regering. Wat zou dat betekenen voor de toekomst?

Kort samengevat: premier Samaras staat voor een grote uitdaging om genoeg stemmen binnen te slepen in het parlement. Lukt dat niet, dan is de kans groot dat Syriza de grootste partij wordt en komt ze vrijwel zeker in de Griekse regering. Voor het volgende hulppakket zou de trojka dus onder andere met Syriza moeten onderhandelen, en Tsipras wil minder bezuinigen voor hetzelfde geld.

Grofweg zijn er twee manieren waarop de trojka daarop zou kunnen reageren: afstoten of aantrekken. De trojka kan weigeren om leningen te verstrekken als Syriza ze niet tegemoet wil komen wat hervormingen en bezuinigingen betreft. Dan wordt de financiële pijn van de Europese Centrale Bank naar Athene afgesloten, en mag Griekenland zijn eigen boontjes doppen. Met als risico dat Griekenland zo ver in de problemen raakt dat een zogenaamde Grexit realiteit wordt, en dat investeerders ook het herstel in landen als Portugal of Italië gaan wantrouwen, waardoor geld lenen duurder wordt voor eurolanden.

De trojka kan ook met haar hand over haar hart strijken en alsnog geld verstrekken aan Griekenland. Andere eurolanden zullen dan echter ook zo'n vriendelijke behandeling verlangen, en Griekenland kan zich gevrijwaard voelen van de eerdere verplichtingen om zijn economie te hervormen.

Mochten er verkiezingen komen, dan staat de trojka dus een listig schaakspel te wachten.

De Correspondent is een dagelijks, advertentievrij medium met als belangrijkste doelstelling om de wereld van meer context te voorzien. Door het nieuws in een breder perspectief of in een ander licht te plaatsen, willen wij het begrip 'actualiteit' herdefiniëren: niet om je aandacht te trekken, maar om je inzicht te bieden in hoe de wereld werkt.

decorrespondent.nl

Alle verhalen lezen? Dat kan voor €6 per maand op: decorrespondent.nl